

SAKİN KENT-TURİZM İLİŞKİSİ BAĞLAMINDA UZUNDERE İLÇESİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ*

Adnan Küçükali
Doç. Dr., Atatürk Üniversitesi,
İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi,
Çalışma Ekonomisi ve Endüstri
İlişkiler Bölümü,
adnankucukali@atauni.edu.tr
ORCID: 0000-0002-3908-3400

Uğur Şen
Doktora Öğrencisi, İnönü
Üniversitesi, ugursen@bk.ru
ORCID: 0000-0003-0277-5654

DOI : 10.47358/sentez.2020.3
Makale Türü: Araştırma
Gönderim Tarihi:23.07.2020
Düzeltilme Tarihi: 24/08/2020
Kabul Tarihi:27.08.2020

Bu makaleye atıfta bulunmak için:
Küçükali, A. ve Şen, U. (2020).
Sakin Kent-Turizm İlişkisi
Bağlamında Uzundere İlçesinin
Değerlendirilmesi. ETÜ Sentez
İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi. 1
(1), 45-66.

✓ iThenticate®

Öz: 1999 yılında doğal hayatı, geleneksel değerleri ve sağlıklı yaşam tarzını Avrupa'da bir standarda kavuşturma adına İtalya'da başlatılan Cittaslow (sakin kent) hareketi zamanla birçok ülkede karşılık bulmuştur. 2020 yılı temmuz ayı itibarıyla 30 farklı ülkeden 266 kent, Türkiye'de 17 ilçe, sakin kent olarak tanınmıştır. Erzurum ili Uzundere ilçesi de 2016 yılında Türkiye'nin 11. Sakin Kent'i olarak kabul edilmiştir. Uzundere, Doğu Anadolu Bölgesi'nde bulunan ve sakin kent unvanına sahip tek yerleşim birimidir.

Türkiye'nin önemli kayak merkezlerinden olan Palandöken ve Konaklı kayak merkezleri, her geçen gün artan turist sayısı ile dikkatleri çekmektedir. Erzurum'da kış turizminde ürün çeşitliliği ve sürdürülebilirliği sağlama adına Uzundere ilçesi sahip olduğu özellikler ile önemli bir turizm destinasyonu olma ve mevcut kış turizmine ciddi katkılar sunma potansiyeline sahiptir. Sakin Kent Uzundere, kayak merkezlerine olan yakınlığının yanı sıra coğrafi, doğal, turistik ve tarihi özellikleri bakımından kış turizmini geliştirici niteliktedir.

Bu çalışmada Uzundere çalışanlarının ilçenin turizminin gelişmesini önemsediklerinin, bireysel ve kurumsal olarak bu gelişime katkıda bulunma isteklerinin yüksek düzeyde olduğunun tespiti yapılmıştır. Araştırma, Uzundere'nin kış turizminde etkin olması halinde, Erzurum ili merkezinde yoğunlaşan kış turizminin daha geniş alana yayılacağını ve çeşitli turizm alternatifleriyle bölgenin daha cazip bir turizm destinasyonu olabileceğini ortaya koymuştur.

Anahtar Kelimeler: Cittaslow, Sakin Kent, Uzundere Turizmi, Sakin Turizm

Jel Kodları: J08, J18, R11, Z32

* Bu makalenin bir kısmı 19-21 Aralık 2019 tarihleri arasında Atatürk Üniversitesi 1.Uluslararası Kış Turizmi Kongresi'nde bildiri olarak sunulmuştur.

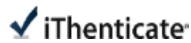
EVALUATION OF UZUNDERE DISTRICT IN THE CONTEXT OF CITTASLOW-TOURISM RELATIONS

Adnan Kucukali
Assoc. Prof., Ataturk University,
Faculty of Economic and
Administrative, Department of
Labour Economics and Industrial
Relations,
adnankucukali@atauni.edu.tr
ORCID: 0000-0002-3908-3400

Ugur Sen
PHD Student, Inonu University,
ugursen@bk.ru
ORCID: 0000-0003-0277-5654

DOI: 10.47358/sentez.2020.3
Article Type : Research
Application Date: 07/23/2020
Revision Date: 08/24/2020
Admission Date: 08/27/2020

To cite this article:
Kucukali, A. and Sen, U. (2020).
Evaluation of Uzundere District in
The Context of Cittaslow-Tourism
Relations. ETU Synthesis Journal
of Economic and Administrative
Sciences. 1 (1), 45-66.
This article was checked by



Abstract: Uzundere is the only settlement in the Eastern Anatolia Region and has cittaslow title in Turkey.

In order to ensure diversity and sustainability in winter tourism in Erzurum, Uzundere district has the potential to become an important tourism destination with its features and to make serious contributions to the current winter tourism. Cittaslow Uzundere has a characteristic of developing winter tourism in terms of its geographical, natural, touristic and historical features as well as its proximity to ski centers. Cittaslow Uzundere has features that improve winter tourism in terms of its geographical, natural, touristic and historical features as well as its proximity to ski resorts.

In this study, it was determined that Uzundere employees care about the development of district tourism and are individually and institution willing to contribute to this development. The research has shown that if Uzundere is effective in winter tourism, winter tourism activities concentrated in the city center of Erzurum can expand to the district.center of Erzurum will spread to a wider area and the region can be a more attractive tourism destination with various tourism alternatives.

Keywords: Cittaslow, Slow City, Uzundere Tourism, Slow Tourism.

Jel Codes: J08, J18, R11, Z32

GİRİŞ

Modern dünyanın insan oğluna sunduğu yaşam tarzı 1986 yılında bir tepkiyle karşılaşmıştır. İtalya’da bir fastfood firması 1986 yılında yeni bir şube açma girişiminin protesto edilmesi, Cittaslow (sakin kent) hareketinin ilham kaynağı olan Slowfood (Sakin Yemek) hareketinin ilk adımını oluşturmaktadır. Protesto hareketinin etkisiyle başlayan “Sakin Yemek Hareketi” uluslararası boyutlara ulaşarak 160 ülke tarafından desteklenmiştir. Yine İtalya’da ortaya çıkan sakin kent hareketi, sakin yemek hareketinin felsefesinden esinlenerek oluşturulmuştur. Yeme alışkanlıkları ve gıda maddelerinin üretim ve tüketimi gibi temel beslenme konularıyla ilgili olan hareketin, kent düzeyinde de uygulanabilirliği tartışılmış ve 1999 yılında sakin kent hareketi ortaya çıkmıştır. Sakin kent hareketi, kent sakinlerinin birbiriyle yardımlaşma içerisinde olarak dayanışmanın artırılmasını, kentin gelişiminin çevresel değerlere duyarlı bir şekilde gerçekleşmesi gibi konularda öğretilerle oluşmuştur (cittaslowturkiye.org, 2019).

Sakin kent hareketi insanların hayatlarını dopdolu yaşamalarını öğütlerken, içinde bulunduğu dünyaya zarar vermeden, doğal ve tabii varlıklarla barış içinde yaşanılması gerekliliğini vurgulamaktadır. Sakin kent olma kriterleri geliştirilerek belli bir kalite standardı oluşturulmuştur. Böylece temel yükümlülükleri yerine getiren her unvan sahibi kent insanların hayat kalitelerini de artırmaktadır. İlgili kıstaslar; 7 temel başlık altında 72 alt başlıktan oluşmaktadır. Bu başlıklar çevre politikaları, altyapı, kentsel yaşam kalitesinin artırılması, tarım-turizm-esnaf ve sanatkârlara yönelik geliştirmeler, misafirperverlik ve farkındalık, sosyal uyum, ortak projelerle bütünleşme gibi konularda temel hedefler belirlemektedir (cittaslowturkiye.org, 2019).

Sakin kentlerin başlıca kriterlerinden birisi olan misafirperverlik ve farkındalık kriteri; doğrudan turizme yönelik olup bölgeye gelen konuklara karşı sergilenmesi gereken tavırlarla ilgilidir. Turizm ve misafirperverlik temel başlıkları olmak üzere 2 kriter altında toplanan koşullar sakin kent olan bir yerleşim biriminin aynı zamanda turizme kazanmış bir yer olması amacına yöneliktir.

Uzundere ilçesinde birçok turizm alternatifi bulunmaktadır. Din turizmi adına Gürcülerden kalma 963-973 yılları arasında yapılmış Öşvank kilisesi bulunmaktadır ve bu kilise hem dini hem de tarihi özelliğe sahip, günümüze kadar ayakta kalayı başarmış bir yapıdır. İlçede kış turizminin bir parçası olarak uluslararası düzeyde buz tırmanış festivalleri düzenlenmektedir. Birçok ülkeden gelen ekstrem sporcusu buz tutan şelalelerden profesyonel tırmanışlar gerçekleştirilmektedir.

Kış turizminin bir parçası olarak sakin kent Uzundere ilçesi farklı etkinliklerle kış turizmine yeni bir vizyon getirebileceği düşünülmektedir. Bu düşünceden hareketle 2016 yılında Uzundere ilçesinde bir araştırma tarafımızca yapılmıştır. Bu çalışmada, gerek Erzurum merkezde mevcut kış turizminin gerekse de Uzundere ilçesindeki sakin kent turizminin karşılıklı etkileri inceleme konusu yapılmıştır.

CİTTASLOW HAREKETİ

İtalyan gurme, araştırmacı yazar olan Carlo Petrini, 1986 yılında bir fastfood firmasının Roma’da bir şube açmasını protesto ederek yerel lezzetlerin korunması ve fastfood yiyeceklerine karşı savaş açması ile sakin yemek hareketine yönelik ilk adımı atılmıştır. Fastfood restoranının

açılması, İtalyan yemek kültürünü yozlaşmasına, yerel ürünlerle üretilmiş tatların kaybolmasına ve bölgede üretilen tarım ürünlerine olan talebi azaltmıştır (slowfood.com, 2019).

Petrini'nin protesto hareketi İtalya'da oldukça yankı uyandırmıştır. Öyle ki başlarda yalnızca Roma'da etkili olan bu eylem, yerel sınırları aşarak ulusal ve nihayetinde küresel bir hareket haline dönüşmüştür. 2019 yılı haziran ayı itibariyle 160 ülke tarafından sakin yemek hareketi desteklenmektedir. Bu hareket insanların günlük öğünlerini kısa sürede, sağlıklı gıdalarla ve özensizce geçirilmesine karşı çıkmaktadır. Beslenmenin önem verilmesi gereken bir aktivite olması gerekliliği üzerinde durarak yemeğin adabına uygun olarak yenilmesini ileri sürmektedir. Yiyeceklerin, bölgede yetiştirilen yerel ürünlerle hazırlanması gerektiği özellikle belirtilmektedir. Zira yerel esnaf ve yerel üreticilerin kalkınması da bu hareketin savdukları arasındadır. Bölgede yetiştirilmiş malzemeler kullanılarak geleneksel yemek tariflerine uygun olarak yemekler yapılmalıdır. Hareket yemeğin tüketilmesini de başka bir konu olarak değerlendirmiştir. Yemeğin, özenle hazırlanmış sofralarda ve hoş sohbetler eşliğinde yenmesi gerektiğini savunmaktadır.

Petrini'nin sakin yemek felsefesine uygun olarak yenilen yemeğin hem bireyin sağlık gelişimine hem de yerel esnafa yararları bulunmaktadır. Zira Petrini, yerel esnafın kalkındırılarak mega marketler karşısında yok olup gitmelerine karşı çıkmaktadır. Görüldüğü üzere sakin yemek hareketi bir yandan bireylerin sağlıklı bir bünyeye sahip olmaları için en temel ihtiyaç olan yemeğin öneminden bahsederken diğer yandan da küçük işletmelerin korunması gerekliliği üzerinde de durmaktadır (Petrini & Padovani, 2006: 28).

Sakin yemek felsefesinin koruyucu ve küresel yıkıma karşı duruşu, başka hareket ve akımların gelişmesine ilham kaynağı olmuştur. Sakin yemek hareketinden esinlenilerek 1999 yılında İtalyan bir belediye başkanı bu hareketin kentlerin gelişim ve kalkınmasında da kullanılabilirliğini tartışarak sakin kent hareketi adı altında bir oluşum meydana getirmiştir. Bu oluşuma göre sakin yemek hareketinin öğretileri, kentsel boyuta taşınarak 1999 yılında İtalya'nın Greve in Chianti kentinde sakin kent (Cittaslow) adı altında oluşturulmuştur. Birliğe üye olabilmek için 7 temel konuda belli kriterleri yerine getirmek gerekliliğine ilave olarak nüfusu 50.000 altında olması da gerekmektedir. Birliğin belirlediği kriterler, belli ülkeler için değil bütün üye olmak isteyen tüm kentler için geçerli olduğundan, kriterler evrensel bir hale getirilmeye çalışılmıştır (cittaslowturkiye.org, 2019).

Temmuz 2020 itibariyle, sakin kent hareketinin üyelik şartlarını yerine getirmeyi kabul eden dünya geneli 30 farklı ülkeden toplamda 266 şehir, unvanı almaya hak kazanmıştır (cittaslow.org, 2019). Türkiye'de de sakin kent unvanını alan 17 adet şehir bulunmaktadır. Ahlat, Akyaka, Eğirdir, Gerze, Gökçeada, Göynük, Halfeti, Köyceğiz, Mudurnu, Perşembe, Şavşat, Seferihisar, Taraklı, Uzundere, Vize, Yalvaç ve Yenipazar Türkiye'de sakin kent unvanına sahip olan şehirlerdir (cittaslow.org, 2019).

Sakin Hareketinin Temel Değerleri

Günümüzde hızlı yaşam çizgisinden bunalan birçok birey, daha doyurucu, daha sağlıklı, daha az iş odaklı bir yaşam tarzına geçmek istemektedir. Bunun nedeni hayatın her geçen gün sürekli bir şekilde hızlanmasıdır. Sakinleşme hareketine göre hayat basit yaşanmalıdır. Ancak

sakin yaşamı hayat tarzı olarak benimseyen bireyler çoğu kez daha az paraya sahip olmaya ve daha az çalışmaya da bir anlamda razı olmaktadırlar (Ünal ve Zavalı, 2016: 894).

Ekolojik dengenin korunmasına oldukça önem veren sakin hareket, çevresel tahribatı önlemek için “ekolojik ayak izi” adı verilen daha az tüketmeyi ve çevresel tahribatın telafi edilmesine yönelik faaliyetleri teşvik etmektedir. Farklı bir değerlendirme ile sakinleşme hareketinin temel değerleri; üretken tarım alanlarını, denizleri, doğal enerji üretim alanlarını ve sürdürülebilir yaşam alanlarını korumak olarak da sıralanabilir (slowmovement.com, 2017).

Sakin Hayat

Yaşamın hızlanması, insanların hızlanmış yaşamda daha çok uğraşmasına ve daha çok emek verme gereksinimlerini ortaya çıkarmıştır, bu durum günümüz küreselleşmiş kültürlerin en temel özelliği halini gelmiştir. Hareketli bir hayat yaşamaya mecbur kalan bireyler kendileri için daha anlamlı gelen alanlara zaman ayırma isteği gittikçe belirginleşmiştir. Bu nedenle hayatın daha yavaş olması yaşanan her anın tadına varılması gerektiği sakin hayat hareketinin temel argümanlarından. Ancak bu hareket, salt modern hayatın yavaşlatılmış hali olarak düşünülmemelidir. Sakin hayat, tedbirli ve düşünülmüş uygulamaları konu edinir, böyle bir hayatın konusu daha iyi planlanmış, nitelikli davranış kalıplarını içermelidir (Parkins & Craing, 2006: 448).

Sakin Para

Sakin para, yerel ve bölgesel ekonomik geri kalmışlığa çözüm üreten, yerel ekonominin canlanmasını sağlayan sistemdir. Sakin para hareketinin ulusların sadece ekonomik alandaki gelişimini sağlamakla kalmayıp aynı zamanda çevresel ve sosyal yaşamı da destekleyici bir yönü bulunmaktadır. Bu yönüyle ekonomik kalkınmanın yanında sürdürülebilir gelişmeyi gerçekleştirmektedir. Sakin para bölgesel alanda var olan kaynakların hızla ülkeyi terk etmesine karşı, yerel ekonomik değerlerin bölge içinde kalmasına yönelik politikalar geliştiren, sosyal hayatı ve çevresel değerleri koruyan uluslararası bir ağıdır (Yurtseven, Kaya ve Harman, 2010: 78).

Sakin Ticaret

Küreselleşmenin bir sonucu olarak ülkelerin sınırları kaybolmakta, mesafeler kısalmakta, iletişim daha kolay bir şekilde yapılmaktadır. Günümüz teknolojisiyle birlikte lojistik imkânlar gelişmiş, pazarlama ve tanıtım faaliyetleri teknolojik ilerlemeyle paralel düşük maliyetle yapılma fırsatına erişmiştir, benzer gelişim ve ilerlemeler ülkelerin ihracat kapasitelerini artırmakta hammadde ve iş gücü temini sorun olmamaktadır.

Ulusal sınırları aşip uluslararası alanda pazar imkânına erişen şirketlerin dünya genelinde mal ve hizmet sunması söz konusu olmuş kapitalizmin yayılmasıyla birlikte, 20.yüzyılın ilk çeyreğinden itibaren çok uluslu şirketler ortaya çıkmaya başlamıştır. Ülkeler arasındaki ekonomik, politik ve kültürel ilişkiler, iş birlikleri ve entegrasyonların gelişmesi, çok uluslu şirketlerin genişlemesini hızlandırmıştır (Gürün, 2001: 13). Çok uluslu şirketler (ÇUŞ) sermayenin uluslararası alanda dolaşmasının en büyük lokomotifidir. Çok uluslu şirketler (ÇUŞ) sermayenin uluslararası alanda dolaşmasının en büyük lokomotifidir. Çok uluslu şirketler (ÇUŞ) sermayenin uluslararası pazarın dinamiklerinden olduğu söylenebilir.

Sakin Trafik ve Sakin Seyahat

Yavaş trafik, Almanya ve Hollanda'da 1970'lerde başlamış olan, trafikte motorsuz veya çevre dostu araçların kullanılmasına dikkat çeken bir harekettir. Trafikte motorsuz araçların yer almasıyla çift şeritli yollara gereksinim ortadan kalkacaktır ve kentin mimari yapısına zarar verecek yollar olmayacaktır. Motorsuz taşıtların kullanılması ile birlikte yakıt tüketimi en az seviyede olacak ve daha sürdürülebilir bir kent modeli için adım atılmış olacaktır. Kentlerde araçlar olmadığına, insanlar gideceklere yere yürüyerek ulaşacaktır. Böylece kentler daha temiz, daha sakin ve daha sağlıklı olacaktır. Dünya geneli kent yakıt tüketimi ve trafiğin yoğunluğu arasındaki veriler incelendiğinde, yavaş trafik ve az yakıt tüketimi arasında önemli bir ilişki olduğu görülmektedir (Newman & Jennings, 2012: 195-196).

Sakin Turizm

Ekolojik dengenin korunması ve çevresel değerlerin gelecek nesillere aktarılmasına yönelik bir kavram olan "sürdürülebilirlik" toplumsal hayatın pek çok alanında olduğu turizm alanında da etkili olmaktadır. Turizm faaliyetleri gerçekleştirilirken, doğal ve kültürel kaynaklar üzerinde meydana gelen olumsuz etkilerin fark edilmesi, turizmin kendi geleceğini tehlikeye attığını yönünde bir algı oluşturmuştur. Böylece doğal ve kültürel kaynakların tahribatının önlenebileceği ve bu kaynakların uzun vadeli kullanıma dayanan alternatif turizm yöntemleri arayışları doğmuştur. Sürdürülebilir turizm, alternatif turizm, eko-turizm gibi farklı isimler verilen ve temel mantığı doğal varlıkların korunması, turistik değere sahip mimari yapıların ve kentin görülmeye değer doğal güzelliklerinin korunması olan turizm anlayışları oluşmaya başlamıştır (Akpınar ve Bulut 2010: 1576).

Sakin turizm, yöresel tatların, doğal, lezzetli, geleneksel tariflere uygun ve ziyaretçilerin ilgisini çekecek estetik görüntüde olmasını gerektiren gastronomik bir harekettir. Ziyaretçilerin karşılanmasında ve hoşnut ayrılmalarına yönelik yapılacak uygulamaların, çevre felaketine sebebiyet vermeden yapılmasına önem verir. Sakin turizm, temel olarak sürdürülebilir turizm anlayışını savunmaktadır. Turizm faaliyetlerinin, sürekliliğinin sağlanarak, varlığının korunması ve gelişiminin devam ettirilmesini savunur. Turizmde sürdürülebilirlik insan gereksinimlerinin gelecek kuşakların varlığını tehlikeye sokmayacak düzeyde karşılanmasıyla sağlanabilmektedir (Scarpato, 2002: 63).

Sürdürülebilirlikle turizmi bir bütünün parçaları olarak gören ve turizm anlayışında bir değişim ve dönüşüme ihtiyaç olduğunu savunan kavram sakin turizm kavramıdır (Yurtseven ve diğ., 2010: 61). Eko-gastronomi turizmi, turizmin sürdürülebilir olması ile ilgili ilkelerin yaşatılmasını savunmaktadır. Bu ilkeler; doğal veya mimari güzelliğe sahip ülkenin değerlerine saygı duyma, çevre sevgisine sahip olma, ziyaretçi davranışlarının ziyaret edilen yerin kültürüne göre uyarlanması, sorumluluk bilincine haiz misafirperver ev sahibi anlayışı, turizm konusunda eğitilmiş ve hoşgörülü personel yetiştirme olarak sıralanabilir (Scarpato, 2002: 70).

Sakin Kent Olma Kriterleri

Birliğe üye olmak isteyen bir şehir birlik tarafından belirlenmiş kıstasları yerine getirmiş olmak veya yerine getirmek için projelerinin olması gerekmektedir. Kentlerin belirlenen kriterlere göre puanlanması yapılmakta ve bir kentin birliğe üye olması için 50 ve üzerinde puan alma zorunluluğu bulunmaktadır. 1999 yılında birlik belirlediği kriterleri, birliğin sadece İtalya

veya Avrupa’da değil bütün dünyaya yayılması sonucu, evrensel hale getirmeye çalışmaktadır. Uluslararası Bilim Komitesi tarafından yapılan çalışmaların birlik tarafından onaylanmasıyla kabul edilecek olan yeni koşullar ilk aşamada bir sene deneme süresine tabi tutularak tutarlılığı test edilmektedir (cittaslowturkiye.org, 2017).

- Çevre politikaları alanında 12,
- Alt yapı politikaları alanında 9,
- Kentsel yaşam kalitesi politikaları alanında 17,
- Tarım-turizm-esnaf ve sanatkârlara yönelik politikalar alanında 10,
- Misafirperverlik, farkındalık ve eğitim için planlar alanında 10,
- Sosyal uyum alanında 11,
- Ortaklıklar başlığı altında ise 3 adet alt kriter bulunmaktadır (cittaslowturkiye.org, 2019).

Yukarıda sıralanan ölçütler yerine getirmekte istekli olan ve unvanı almak isteyen tüm şehirler Uluslararası Cittaslow Birliğine başvuru sürecini Cittaslow Türkiye Ağı sekreteryasına ve koordinatörlüğüne başvurarak adaylık sürecini başlatabilmektedirler. Birliğe başvuracak kentlerin nüfuslarının 50.000’den az olması ve kent yönetiminin sakin kent felsefesiyle uyumlu olmaları gerekmektedir. Tüm ilgili kıstaslar üzerinden aday kentlere puanlar verilerek 50 puan ve üzeri almaları gerekmektedir. İlgili puanı alabilen kentler birlik tarafından unvana layık görülmektedir (cittaslowturkiye.org, 2019).

Uzundere’nin Doğal, Tarihsel ve Turistik Özellikleri

Uzundere, Erzurum ilinin kuzey kesiminde yer alan ilçelerinden birisidir. Roma, Ermeni ve Gürcü gibi birçok medeniyetin hâkimiyeti altına giren ilçeye 1458 yılında Akkoyunlu devletinin ve 1549 yılında tamamen Osmanlı devletinin hâkimiyetine geçmiştir. Önceleri “Azort” olarak isimlendirilmiş olan Uzundere, merkez mahallesi ile birlikte toplam 8 mahalleye sahiptir (Ateş ve Şen, 2015: 14).

Uzundere’nin ekonomisi ağırlıklı olarak tarım ve hayvancılığa dayanmaktadır. Tarımsal etkinlikler bölge ikliminin uygun olması nedeniyle genellikle bağ, bahçe ve seralarda üretilen sebze ve meyveciliğe dayalı olup, uygun ve yeterli tarım arazisinin bulunmaması, toprağın şiddetli erozyona ve sel baskınlarına maruz kalması gibi nedenlerle tarım kısıtlı olarak yapılmaktadır. Yerel istihdam olanaklarının sınırlı oluşu nedeniyle, çalışma çağındaki erkek nüfusun %40-50’si mevsimlik işlerde çalışmak üzere başka bölgelere gitmekte ve bunun sonucu olarak, tarımsal faaliyetler kadınlar, genç kızlar ve çocuklar tarafından gerçekleştirilmektedir (uzundere.gov.tr, 2019).

İlçenin önemli bir gelir kaynağı olan seracılık, 1994 yılında 4 adet ve 660 m² alanla başlatılmış ve vatandaşlar için önemli bir gelir kaynağı olmuştur. Halen ilçede 134 çiftçiye ait 221 adet sera ile 55.700 m² alanda seracılık faaliyetleri yapılmaktadır. Her geçen gün yeni ve modern üretim teknikleri eşliğinde seralar geliştirilmekte ve Uzundere, yalnız Erzurum ilinin değil, aynı zamanda Doğu Anadolu Bölgesinin de sera ürünleri üretim merkezi haline gelme potansiyeline sahiptir (uzundere.gov.tr, 2016). Son yıllarda seralarda meyve ve sebze yetiştiriciliğinin yanında maddi değere sahip olan onlarca değişik türde çiçek ve lale üretilmektedir. Buna yönelik halk eğitim merkezlerinde sera çiçeklerinin üretimiyle ilgili kurslar verilmektedir.

Maddi değeri olan çiçeklerin üretiminin geliştirilmesine yönelik, Atatürk Üniversitesi ve Erzurum Tarım Gönüllüleri Derneği, 2006 yılında Uzundere ilçesinde “Uzundere Sarıçam Ormanları üzerinde Keçi Baskısının Azaltılması” başlıklı bir proje başlatmıştır. Bu kapsamda Uzundere ilçesinde genç kızların ürettiği mevsimlik çiçekler bölge kalkınmasına katkı sağlamaktadır (atauniv.com, 2009). Yine ilçede yerel yönetim ve Büyükşehir Belediyesi tarafından desteklenen "Çiçekçiliğin Geliştirilmesi" adlı proje kapsamında çiçek yetiştiriciliğinin yaygınlaştırılmasına yönelik çalışmalar mevcuttur (tarımtv.gov.tr, 2014). Bölgede çiçek ve bitki çeşitliliğinin fazla oluşu ve bölgenin coğrafi konumunun etkisiyle arıcılık da oldukça gelişmiştir. Ayrıca bölgede pek çok kuş ve yaban hayvanı varlığını sürdürmektedir. Tortum gölünün yapısal özellikleri nedeniyle göl balık çeşitliliği açısından oldukça iddialı olup, gölün balık popülasyonunun fazla olduğu söylenebilir.

Uzundere’de turistik, tarihi ve kültürel anlamda değerli ve uzun yıllar ayakta kalabilmiş birçok mimari yapı bulunmaktadır. Bunlardan birkaçı; Öşvank Kilisesi, Öşvank Manastır ve Kütüphane Binası, Üngüzek Kalesi, Sapaca Kalesi, İnce Camii, Dikyar Camii, Cevizli Camii ve Şaşaroz Şapeli, Erikli Şapeli, Balıklı Şapeli, Çağlayan Şapeli olarak sıralanabilir. Bunlar arasında Gürcüler tarafından M.S. 963-973 yılları arasında, bölgede bulunan taş ocaklarından getirilen taşlarla inşa edilen ve büyük bir kısmı hâlâ ayakta kalmış yapı olan Öşvank Kilisesi en önemli mimari eserlerdendir (cittaslowturkiye.org.tr, 2017). Yörede boyutları Öşvank Kilisesinin boyutuna ulaşmayan birçok kilise ve şapel ver almaktadır.

Yerli ve yabancı yüzlerce turistleri ve günübirlik piknik amaçlı ziyaretçileri ağırlayan “Yedi Göller” isimli doğa alanı, ilçenin en önemli doğal ve çevresel güzelliklerine sahip yerlerinden birisidir. Farklı boyutlarda 6 göl ve büyük Tortum Gölü ile birlikte sayıları 7 olduğundan adına “Yedi Göller” denilmiştir. Bu göller, yörede meydana gelen bir heyelanın Tortum Çayının önünü kapatmasıyla oluşmuşlardır. Kalker bloklarının düşmesiyle oluşan bir başka oluşum ise Tortum Gölüdür. Heyelan set gölü olan Tortum Gölü’nün oluşumuyla kendine bir başka yatak açan Tortum Çayı, 22 metre genişlik ve 48 metre yükseklikten düşerek Tortum Şelalesi’ni oluşturmuştur. Türkiye’nin en yüksek şelaleleri arasında yer alan Tortum Şelalesi, oluşumu ve yüksekliği bakımından ise dünyanın sayılı şelalelerinden biri olarak kabul edilmektedir (KUDAKA, 2016).

İlçe sınırları içerisinde yer alan ve mahalli öneme haiz sulak alan olan Tortum Gölü’nü korumak amacıyla, Orman ve Su İşleri Bakanlığı Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü’ne yapılan müracaattan olumlu netice alınmış ve Tortum Gölü “Ulusal Öneme Haiz Sulak Alan” ilan edilmiştir (uzundere.bel.tr, 2016).

Uzundere ilçesi, zengin florası ve bitki örtüsü nedeniyle eko turizm potansiyeli yüksek bir merkez olarak görülmektedir. Uzundere, Çoruh Vadisi içerisinde 100-300 metreye ulaşan rakım değişimleri nedeniyle mikro klima özelliği sergilemekte ve bu nedenle ilçede aralarında çok ender bulunan bitkilerin de bulunduğu 100’ü aşkın endemik bitki türüne rastlanmaktadır (Karahana ve Çakır, 2011: 11).

Bölgede üretilen yerel ürünlerin satışının da yapıldığı tanıtım festivaller düzenlenmekte ve bu festivallerde yöresel bal, ceviz, dut, kiraz ve pestil gibi ürünlerin tanıtımı yapılmaktadır. Her yıl 23-30 Haziran’da, Uzundere yemek ve Gastronomi festivali düzenlenmekte ve bu festivalde yöresel lezzetlerin tanıtımı ve aşçılık tekniklerinin paylaşımı gerçekleştirilmektedir. Benzer şekilde çeşitli etkinliklerin yapıldığı birçok küçük çaplı festival düzenlenmektedir. Bu festivaller

ve şenlikler aracılığıyla geleneksel değerler yaşatılmakta, toplumsal kaynaşma sağlanmaktadır (gouzundere.com, 2016).

Doğu Anadolu Gençlik Festivali (DAPGenç-DAPFest Projesi) T.C. Gençlik ve Spor Bakanlığı tarafından desteklenen bir programdır. Festivalin amacı belirli düzeylerde ulusal ve uluslararası gönüllülük hareketlerine imkân tanıyan, gençlerin kişisel ve sosyal gelişimlerini destekleyen, eğitim hayatının yanında gençlerin aktif ve sosyal bireyler olmasını gerçekleştirmektir. Bu festival sayesinde gelişim sürecindeki gençlere, hoşgörülü ve alçak gönüllü olma, birlikte hareket etme, yardımlaşma gibi pek çok kişisel gelişim özellikleri kazandırılmaktadır (cittaslowturkiye.org, 2017).

Uzundere ilçesi doğal ve kültürel değerleri yönünden önemli potansiyelleri bünyesinde barındırırken, diğer taraftan önemli çevre sorunları da mevcuttur. Uzundere vadisi, Uluslararası Koruma Birliği'ne (Conservation International) göre dünyada çok hassas flora, fauna, su ve orman kaynaklarına sahip olduğundan öncelikli olarak korunması gereken 200 önemli ekolojik hassas bölgeden biri olan, "Kafkasya Ekolojik Bölgesi" içerisinde yer almaktadır (Orhan ve Karahan, 2010: 32).



Fotoğraf 1: Tortum Gölünden Bir Görünüm

Kaynak: (Uğur ŞEN, Öz çekimdir)

Uzundere'de Tortum Gölü havzasında yaşanan şiddetli erozyonların olması çevre sorunlarının yaşanmasına neden olmaktadır. Erozyon nedeniyle her yıl 2,5 milyon ton alüvyon Tortum Gölü'ne dolmakta ortalama 15-20 metrelik göl arazisi toprakla dolmaktadır. Erozyonları bu şekilde devam etmesi nedeniyle turizm değeri yüksek doğa harikası bu oluşum yok olma tehlikesiyle yüz yüzedir (Çakmak, 2010: 52). Aynı tehlikenin Tortum Şelalesi için de geçerli olduğunu söylemek mümkündür. Türkiye'nin en yüksek şelalelerinden olması ve panoramik manzara sergilemesi nedeniyle, önemli turizm potansiyeli sahip Tortum Şelalesi, üzerinde bulunan Hidroelektrik Santrali (HES) enerji üretimi için şelalenin suyunu kullandığından şelale yılda sadece 2-3 aylık sürede tam kapasite akmakta ve bu da şelalenin turistik cazibesi azalmaktadır.

Çoruh vadisinde pek çok HES projesi halen yürütülmektedir. Uzundere ilçe merkezini doğrudan etkileyecek bir proje de Çayaşan HES projesidir. STK'lar ve yerel yöneticilere göre yapılacak projenin; başta turizm olmak üzere, yatırımların gecikmesine veya iptal edilmesine neden olacağı, su sporlarının olumsuz etkileneceğini, proje yapım çalışmalarının Uzundere ilçesi Cömertler mahallesine, fiziksel ve ekolojik açıdan zarar vereceğine ve ilçeye gelecek rekreasyon1 amaçlı ziyaretlerin olumsuz etkilemektedir. Ayrıca bütüncül olarak vadi ekosisteminin bozulmakta ve bağ-bahçe tarımının su kaynakları azalmaktadır. Olumsuzluklar bunlarla sınırlı olmayıp yine yaban yaşamının ve özellikle akarsu boyunca balık türlerinin azalması hatta kaybolmasına neden olmakta, sosyal hayatın olumsuz etkilenerek, göç artmaktadır (Özsoy, 2016; Çakmak, 2010: 53-54). Dolayısıyla HES ptojesi her ne kadar elektrik üretimi açısından olumlu sayılabilecek birkaç avantaja sahip olsa da belirtilen bu dezavantajları nedeniyle sınırlandırılması veya tamamen ortadan kaldırılması yerinde bir düzenleme olacaktır.

Uzundere vadisi şahsına münhasır, jeomorfolojik yapısı, dağ ve vadi sistemleri, akarsu rejimleri son derece çekici turizm değerleri arasında sayılabilir. Bu doğal güzellikler yöre insanının cana yakınlığı, tarihsel ve kültürel değerleri ile birleşerek kırsal turizm varış alanlarında aranan bütüncül turizm kompozisyonu sunmaktadır (Özsoy, 2011: 5).

Uzundere ilçesi genel olarak Tortum Gölü havzası içerisinde yer almaktadır. Tortum Şelalesi, Tortum Gölü, Yıkıklar, Öşvank Kilisesi, Tortum Çayı, jeolojik formasyonlarla benzenmiş derin vadi sistemi, flora, fauna, kuş, kelebek ve yaban hayatı çeşitliliği, gastronomi kültürü bakımından coğrafik ve ekolojik kısıtlılıkları nedeniyle pek çok ülkeye kısmet olmayacak turistik potansiyele sahip bir yöredir. Bu eşine az rastlanır değerler yörenin "Saklı Cennet" olarak nitelendirilmesi gibi son derece ilgi çekici bir durum da yaratmaktadır (Karahan ve Çakır, 2011: 6).

¹Dinlence, dinlenme ve eğlenmeyi kapsayan, güncel etkinlikler, stresler ve endişelerden uzak olması sonucu canlandırıcı faaliyetlerdir (besyocuyuz.com, 2014).



Fotoğraf 2: Bir Sporcunun Buz Tırmanışı

Kaynak: <http://www.tuncfindik.com/fotograf-galerisi/>

Uzundere Belediyesi ve bazı kurumların ortaklaşa olarak gerçekleştirdiği cam teras Çoruh Vadisi Üzerinde bulunan Tortum gölü üzerinde Pinin Kayalıkları bölgesinde bulunmaktadır. Turizm açısından ilgi çekici bir tesis yapılmış bulunmaktadır. Cam teras, Türkiye’de sınırlı sayıda bulunmaktadır, bu cam teraslar içerisinde 12.3m uzunluğu ile emsallerinin en uzunudur. Cam teras, bir tesis olarak inşa edilmiş, içerisinde araç park yeri ve cafe mevcut olup ziyaretçilerine Tortum Gölü’nün eşsiz manzarası eşliğinde sıcak soğuk içecek imkân sunmaktadır.



Fotoğraf 3: Seyir Terası İç Mekânı

Kaynak: <http://www.tuncfindik.com/fotograf-galerisi/>



Fotoğraf 4: Uzundere Seyir Terası

Kaynak: <http://www.tuncfindik.com/fotograf-galerisi/>

ARAŞTIRMA

Araştırmanın Amaç ve Sınırlılıkları

Sakin kent unvanını almaya hak kazanmış kentlerden birisi olan Uzundere'nin turizm gelişiminde sakin kent unvanını ne derece etkili olduğu, kış turizmine herhangi bir etkisinin olup olmadığı bu çalışmada incelenmiştir. Uzundere, Erzurum'un daha ılıman iklimine sahip bir ilçesidir. Uzundere'nin bu özelliğine rağmen Erzurum'da kış turizminin gelişimine etkisinin olup olmadığı bu çalışmanın araştırma alanındadır. Sakin kent unvanını taşıyan 17 şehir olmasına rağmen bu çalışma yalnızca Erzurum ile Uzundere ilçesi ile sınırlı tutulmuştur. Bu çalışma, önemli turizm destinasyonu olarak kabul edilen diğer 16 sakin kentin incelenmesinde diğer araştırmacılara bir örnek teşkil etmesi beklenmektedir.

LİTERATÜR ÖZETİ

Enrikin (1991), inşa edilen mekânların, insan hayatına etkisi üzerine yapmış olduğu çalışmasında, hayat kalitesinin artmasında yaşanan kentlerin ve doğal çevrenin önemli olduğunu vurgulamaktadır. Enrikin kentsel tasarımın iyi bir şekilde yapılmış olması, sıradan mekânları dahi hayat kalitesinin yüksek olduğu mekânlara dönüştüreceğini ifade etmektedir. Enrikin'in araştırma sonuçları insanların günlük hayatlarına uyum sağlayan, onların ihtiyaçlarını karşılayabilen ve yaşamlarında pozitif bir etki bırakacak şekilde tasarlanmış olan kentler, insanların rahatlayacağı sosyal mekânlar olmanın yanında, bireyleri mekân ile ilişkilendirmekte ve onlarda aidiyet duygusunu ortaya çıkarmaktadır.

Bauman'ın (2001) yılında, küreselleşmenin toplumsal sonuçlarıyla ilgili yapmış olduğu çalışmasında; toplumların zamanın getirdiklerine uyum sağlamak, kendilerini yenilemek gibi amaçlarla değişim geçirmek durumunda olduklarını ifade etmektedir.

Mayer ve Knox (2006), “Sakin Kentler: Hızlı Dünyada Sürdürülebilir Yerler” başlıklı, sakinleşme felsefesinin, kentsel gelişmeye alternatif bir yaklaşım oluşunu konu edindikleri çalışmalarında, sakin yemek felsefesinin sakin kent hareketine dönüşümünü ve sakin kent hareketinin kentlere etkilerini araştırmışlardır. Çalışmalarında sakin yemek hareketinin düşünsel temelleri üzerine inşa edilen sakin kent hareketinin, daha yaşanabilir ve daha kaliteli bir yaşam ile ilişkili, yerel uygulama ilkelerini teşkil eden şehir tabanlı bir yan ürün için ideolojik bir platform olduğunu belirtirler.

“Cittaslow-Yaşamaya Değer Şehirlerin Uluslararası Birliği” başlıklı çalışmasında Ergüven (2011), sürdürülebilir şehircilik anlayışında, şehirlerin yaşam standartlarının yüksek olması yeterli görmemektedir. Aynı zamanda çevresel, tarihi ve doğal değerlere önem veren bir kent anlayışı sürdürülebilir şehircilik anlayışında olmazsa olmazlardandır.

VERİ TOPLAMA VE ANALİZ

Araştırmanın verileri anket tekniği ile elde edilmiştir. Örneklem gruba yöneltilen anket formu araştırmacılar tarafından geliştirilmiş ve tarafımızca literatür taraması yapılarak bizzat geliştirilmiş sorulardan oluşmaktadır. Anket formu iki kısımdan oluşmaktadır. Birinci kısımda katılımcılara ait demografik bilgilere ilişkin sorular, ikinci kısımda ise 3 farklı konuda katılımcı görüşleri elde edilmek istenmiştir. İlk olarak, sakin kent hareketi denildiğinde katılımcıların ne anladığı, ikinci olarak, hareketin kente etkisinin nasıl olduğu ve son olarak, sakin kent unvanının elde edilmesinden sonra gerçekleşen kazanımlarla ilgili olarak sorular bulunmaktadır.

Anketle elde edilen veriler bilgisayar ortamına, Microsoft Excell 2010 programı ile aktarılmış ve istatistiksel analizlerde frekans, yüzde dağılımları, ortalama ve standart sapma ile ilgili analizler SPSS 16.0 programı ile yapılmıştır. Ankette 5’li Likert (bu sorulara verilecek cevaplar, 1,00 ile 5,00 arasında değişmektedir) tipi ve 2’li (Evet-Hayır) sorular bulunmaktadır. Ortalamaları değerlendirmek için aralıkların eşit olduğu kabul edilerek, aritmetik ortalamalar için puan aralığı katsayısı 0,80 olarak bulunmuştur [Puan Aralığı = (En Yüksek Değer-En Düşük Değer) /5 = (5-1) /5 = 0,80]. 5,00 puan için, cevap kodlarından “Kesinlikle Katılmıyorum” en düşük olan 1,00’a karşılıklı cevap kodlarından “Kesinlikle Katılıyorum”, ardından ardışık olarak sonraki değerlere eklenerek değerlendirme aralıkları elde edilmiştir (Çınar, 2010: 6-7; Küçükali, 2016, s. 46).

Tablo 1. Değer Aralığı Tanımı

Aralık	Aralığın Tanımı
1,00-1,80	Kesinlikle Katılıyorum
1,81-2,60	Katılıyorum
2,61-3,40	Kararsızım
3,41-4,20	Katılmıyorum
4,21-5,00	Kesinlikle Katılmıyorum

Tablo 1. verilerine göre ortalaması alınan veri grubu tablodaki değer aralığı ve karşısındaki aralığın değerine göre yorumlanabilmektedir (Çınar, 2010: 6-7).

ARAŞTIRMANIN BULGULARI

Sakin Kent Algısı

Katılımcılara sakin kent olma sürecinde ve sonrasında sakin kent hareketi ile ilgili olarak bilgilerinin olup olmadığını tespit etmek amacıyla 3 farklı soru yöneltilmiştir.

- Sakin kent olma sürecinde konu dahilinde bilgilendirildiniz mi?
- Sakin kent olma sürecinde fikriniz alındı mı?
- Sakin kent olma sürecinde desteğiniz oldu mu?

Bu sorulara karşılık katılımcılardan aşağıdaki tabloda gösterildiği şekilde cevaplar alınmıştır.

Tablo 2. Sakin Kent Algısı

Sakin Kent Olma Sürecinde Konu Dahilinde Bilgilendirildiniz Mi?		Sakin kent olma sürecinde fikriniz alındı mı?		Sakin kent olma sürecinde sizin bir desteğiniz oldu mu?	
Evet	%56,8	Evet	%35	Evet	%25,1
Hayır	%43,2	Hayır	%65	Hayır	%74,9
Toplam	183 kişi	Toplam	183 Kişi	Toplam	182 kişi

Tablo 2'deki verilere göre sakin kent hareketi ile ilgili olarak katılımcıların %56,8'i bilgilendirilmişlerdir. Sakin kent hareketi ile ilgili olarak katılımcıların %43,2'si bilgilendirilmediğini ifade etmişlerdir. Dolayısıyla sakin kent olma sürecinde anket katılımcıların çoğunluğu hareketin ne olduğu ile ilgili olarak bilgi sahibidirler.

Tablo 2. verilerine göre anket katılımcılarının %35'i sakin kent olma sürecinde fikir beyan ederek sürece düşünsel katkı sağlamışlardır. Katılımcıların %65'i ise fikirlerinin alınmadığını ifade etmiştir. Son olarak "Sakin kent olma sürecinde herhangi bir şekilde sürece desteğiniz oldu mu?" diye sorulduğunda katılımcıların yalnızca %25,1'i destek verdiklerini belirtmiştir. Katılımcıların %74,9'unun herhangi bir desteğinin olmadığı anket verilerinden anlaşılmaktadır.

Sakin Kent Olmanın Kazanımları

Sakin kent hareketinin şehirlere kattığı değerlerin, analiz edilmesi amacıyla anket katılımcılarından sakin kent hareketinin kazançlarını önem düzeyine göre sıralamaları istenmiştir.

Katılımcılardan elde edilen verilere Tablo 3'te gösterildiği gibidir.

Tablo 3: Sakin Kent Olma Kriterleri

Hüküm	Ortalama	Standart Sapma	Değer
Ülke Ekonomisine Katkı Sağlama	3,47	1,533	Az Önemli
Yerel Halkın Yaşam Kalitesini Artırmak	2,97	1,404	Orta
Çevreyi Korumak	3,13	1,330	Orta
Kentin Tanıtımını Yaparak Turizmi Geliştirmek (vurgulanmalı)	2,72	1,451	Orta
Kentin Tarihi, Mimari ve Doğal Dokusunu Korumak	2,96	1,337	Orta

Erzurum ile Uzundere ilçesinin sakin kent unvanını alması ile elde ettiği kazanımların neler olduğunun belirlenmeye çalışıldığı bu bölümde katılımcılara 5 seçenek yöneltilmiştir. Bu seçenekler arasından sakin kent unvanının kent gelişimine hangi alanlarda daha etkili olacağı ile ilgili seçim yapmaları istenmiştir. Buna göre katılımcılar, sakin kent unvanının kentin en çok tanıtımının yapılarak turizmi geliştireceği görüşü üzerinde yoğunlaştığı gözlenmektedir. Sakin kent unvanı kent için turizme katkıda bulunacak bir unvan olarak değerlendirilerek turizmin artacağı görüşü katılımcılar arasında hâkimdir.

Katılımcılar tarafından ikinci en önemli katkı olarak 2,96 puan ortalama ile “Kentin Tarihi, Mimari ve Doğal Dokusunu Korumak” seçeneği görülmektedir. Sakin kent hareketinin önemsedığı bir konu olan kentlerin tarihi, mimari ve doğal yapılarının korunması katılımcılar arasında Uzundere için 2. önemli kazanım olarak görülmüştür.

Üçüncü kazanım olarak 2,97 ortalama ile yerel halkın yaşam kalitesinin sakin kent unvanı ile birlikte artacağı görüşü kabul görmüştür. Katılımcılar unvanın elde edilmesi ile birlikte yatırımların artacağı turizmin gelişeceği ve insanların hayat kalitesinin artacağı görüşünde birleşmektedirler.

Dördüncü önemli sayılan sakin kent olma kazanımı ise 3,13 ortalama ile çevrenin korunacağı görüşüdür. Sakin kent hareketinin doğal ve tarihsel değerleri korumakla birlikte bir ön koşul olarak zorunlu gördüğü çevrenin korunması kriteri katılımcılar arasında önemli bir kazanım olarak değerlendirildiği Tablo 2 verilerinden anlaşılmaktadır.

Katılımcılar arasında en az öneme sahip sakin kent olma kazanımı ise 3,47 ortalama ile sakin kent hareketinin ülke ekonomisine katkı sağlamak seçeneği olduğu görülmektedir. Ankete katılan kadın katılımcıların sakin kent unvanının elde edilmesiyle kent kazanımlarının arttığını düşünerek 5 seçenekte verilen kazanımların birçoğuna önemli kazanımlar olarak gördükleri sonucuna ulaşılmıştır. Ankete katılan erkek katılımcıların kadınlara oranla daha temkinli davranarak ilgili kazanımlar konusunda olumlu tepkiler vermediği gözlenmiştir. Eğitim düzeyi açısından değerlendirildiğinde lisans eğitim seviyesine sahip bireyler diğer eğitim düzeylerine kıyasla sakin kent olmanın kazanımları olduğunu düşünmektedirler. Lisans eğitim seviyesinde sonra sırasıyla lise düzeyi, lisansüstü seviyesi, ön lisans ve son olarak ilköğretim düzeyinde

bulunan bireyler sakin kent olmanın kazanımları olduğuna inanmaktadırlar. Dolayısıyla eğitim düzeyinin artması ile sakin kent olma kazanımlarına karşı olan değişim arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

Sakin Kent Hareketinin Kriterlerine Uyum

Sakin kent olmak için yerine getirilmesi zorunlu olan koşullar sıralanarak bu temel zorunluluklardan hangilerine uyum daha kolay olacağı ile ilgili olarak yapılan analizde katılımcı görüşleri aşağıdaki gibidir.

Tablo 4. Sakin Kent Olma Kriterlerine Uyum

Hüküm	Ortalama	Aldığı Toplam Puan	Değer
Çevre politikaları	4,08	747	Hiç Kolay Değil
Alt yapı politikaları	4,58	839	Kolay Değil
Kent kalitesinin artırılmasına yönelik politikalar	3,97	727	Kolay Olduğu Söylenemez
Yerel ürünlerin ve üretimin desteklenmesine yönelik politikalar	3,44	629	En Kolay Uyum
Tarım, Turizm, esnaf ve Sanatkârlara Yönelik Politikalar	3,61	661	Kolay Uygunlukta
Misafirperverlik, farkındalık ve eğitim için planlar	3,73	683	Orta Uygunlukta
Ortak Kurumlara Destekler	4,68	856	Kesinlikle Kolay Değil

“Sizce Uzundere sakin kent olma kriterlerinden hangilerine daha kolay uyum sağlamıştır. (Zorluk derecesine göre en kolayı 1 olmak üzere 7’ye kadar numaralandırınız.” şeklinde katılımcılara yöneltilen ifadeye karşı kentin en kolay uyum sağlayacağı başlık “Yerel ürünlerin ve üretimin desteklenmesine yönelik politikalar” olduğu görüşü hakimdir. İkinci en kolay uyum sağlanacak kriter olarak “Tarım, Turizm, esnaf ve Sanatkârlara Yönelik Politikalar” olarak kabul değerlendirilmiştir. Dolayısıyla kentin sakin kent unvanını almasıyla yerel üretimin ve tarım, turizm, esnaf ve sanatkârların desteklenmesi konuları en kolay uygulanabilen konular olarak görülmektedir.

Bu başlıklardan sonra en kolay uyum saptanan kriterler sırasıyla “Misafirperverlik, farkındalık ve eğitim için planlar”, “Kent kalitesinin artırılmasına yönelik politikalar”, “Çevre politikaları”, “Alt yapı politikaları” ve son olarak “Ortak Kurumlara Destekler” olduğu belirtilmiştir.

Sakin Kent Hareketinin Kente Etkisi

Sakin kent hareketinin kentlere etkilerinin neler olduğu ile ilgili olarak katılımcı görüşlerinin alındığı bu bölümde katılımcıların görüşleri incelendiğinde Tablo 5 elde edilmiştir.

Tablo 5. Sakin Kent Hareketinin Etkili Olduğu Alanlar

Önem sırası	Sakin Kent Hareketinin Etkisi	Ortalama	Önem Düzeyi
1	Yaşanılan Şehrin Sakin Kent Olmasından Memnuniyet	1,74	Çok Önemli
2	Doğal, turistik ve tarihi alanlara etkisi	1,83	Çok Önemli
3	Tanıtıma Etkisi	1,83	Çok Önemli
4	Yerel kimliğin korunmasına etkisi	1,89	Çok Önemli
5	Diğer kentlere göre tercih edilebilirliğine etkisi	1,91	Çok Önemli
6	Yerel halkın yaşam kalitesine etkisi	1,92	Çok Önemli
7	Alternatif Turizme Etkisi	1,92	Çok Önemli
8	Önemli Mekânların İmajına Etkisi	1,94	Çok Önemli
9	Bilinçli Ziyaretçiler Tarafından Tercih Edilmesine Etkisi	1,97	Çok Önemli
10	Çevresel Değerlerin Korunmasına Etkisi	2,04	Önemli
11	Önemli Mekânların Markalaşmasına Etkisi	2,07	Önemli
12	Çevreye Duyulan Hassasiyete Etkisi	2,13	Önemli
13	Yerel Kalkınmaya Etkisi	2,17	Önemli
14	Biyçeşitliliğe ETKİSİ	2,2	Önemli
15	Sakin Yemek Hareketiyle İşbirliği	2,24	Önemli
16	Çevreye Kirliliğine Etkisi	2,32	Önemli
17	Ekonomik Kalkınmaya Etkisi	2,34	Önemli
18	Yerel Halkın Gelir Düzeyine Etkisi	2,41	Önemli
19	Destinasyonlara Etkisi	2,48	Önemli
20	İş Olanaklarına Etkisi	2,54	Orta
21	Uzundere’de Bulunan Kamu Kurumları Yeterliliğine Etkisi	2,62	Orta
22	Çevre Bilincinin Oluşmasında Yerel Yöneticilerin Etkinliği	2,67	Orta
23	Yerel Halkın Çevre Bilincine Etkisi	3,39	Önemsiz

Tablodaki veriler incelendiğinde sakin kent unvanı alması nedeniyle yerel halk oldukça memnun olduğu görülecektir. Sakin kent unvanının etkili olduğu alanlar genel itibariyle tanıtım, alternatif turizm, doğal ve turistik alanla, bilinçli ziyaretçilerin uğrak yeri olması gibi turistik amaçların ön plandadır. Ekonomik olarak gelişim konusunda çekinceler mevcuttur zira iş olanakları ve gelir düzeyi gibi maddi kazanç beklentilerinin daha geri planda kaldığı söylenebilir.

Uzundere'nin Sakin Kent Unvanını Alması Neticesinde Gerçekleşen / Gerçekleşecek Faaliyetlere İlişkin Algı

Sakin kent unvanı alan bir kentin daha önceden gerçekleştirilme imkanı bulamadığı kamu hizmetlerini gerçekleştirdiği bazı alanlarda ise imkansızlıkların olduğu gözlenmektedir. Çalışmanın bu kısmında sakin kent unvanı alan Uzundere'nin gerçekleştirdiği faaliyetlerin anket katılımcıları açısından nasıl algılandığı hangi faaliyetin daha değerli olarak görüldüğü ile ilgili analiz yapılmıştır.

Tablo 6. Sakin Kent Unvanı Alan İlçede Gerçekleşen ve Gerçekleşmiş Faaliyetlere Yönelik Algı

Önem sırası	Faaliyetlere Yönelik Algı	Önem Düzeyi
1	Şehrin tarihi dokusu koruma altına alınmış ve sahiplenilmiştir	2,26
2	Kadın girişimcilerin sayısı artmıştır	2,39
3	Yerel girişimcilik artmıştır	2,4
4	Şehirdeki asayiş ve güvenlik artmıştır	2,45
5	Şehirde planlı gelişim başlamıştır	2,46
6	Sosyal sorumluluk projeleri artmıştır	2,49
7	İşletmelerin çevresel duyarlılığı artmıştır	2,57
8	Şehir yatırımcılar için cazip hale gelmiştir	2,6
9	Halkın çevreye olan farkındalığı artmıştır	2,6
10	Şehir rekabet avantajı sağlamıştır	2,64
11	Yerel tedarikçilerin sayısı artmıştır	2,72
12	Şehrin alt yapı sorunları azalmıştır	2,8
13	Ulaşım imkânları gelişmiştir	2,85
14	Şehirdeki kültür, sanat ve diğer aktivitelerin sayısı artmıştır	2,9
15	Çevre üniversitelerin şehre katkısı artmıştır	3,02

Tablodaki veriler incelendiğinde 2,26 ortalamaıyla “Şehrin tarihi dokusu koruma altına alınmış ve sahiplenilmiştir.” hükmü anket katılımcıları tarafından en çok kabul edilen ve en önemli olarak görülen seçenek olduğu görülmektedir. Bu nedenle Uzundere'nin sakin kent unvanını almasıyla şehrin tarihi değerlerine özen gösterildiği katılımcılar tarafından kabul edildiği söylenebilir.

Tablo 6 verilerine göre anket katılımcıları kentte kadın girişimciliğinin arttığı hükmünü de oldukça önemli bir kazanım olarak değerlendirip 2,39 ortalama değer ile unvan alan ilçede gerçekleşen önemli gelişme olarak görmüşlerdir. Yine benzer ve yukarıdaki veriyi doğrular şekilde yerel girişimciliğin arttığı yönünde katılımcılara sunulan “Yerel girişimcilik artmıştır” hükmünü, katılımcıların 2,4 puan ile 3. önemli kazanım olarak değerlendirdikleri görülmektedir.

SONUÇ

Sakin Kent (cittaslow), 1999 yılında İtalya'da kurulmuş uluslararası bir belediyeler birliğidir. İtalyanca "Citta (Şehir)" ve İngilizce "Slow (Yavaş)" kelimelerinin birleşmesiyle türetilen Cittaslow, "Sakin Şehir" anlamında kullanılmaktadır. Sakin kent hareketi, sakin yemek hareketinin kentsel düzeyde uygulanması ile gelişmiş ve kısa zamanda 130 ülke tarafından desteklenmiş bir belediyeler birliğidir. 2020 Temmuz ayı itibarıyla 30 ülkeden 266 şehir sakin kent unvanını almıştır. Sakin kent hareketi sakinliğin hayat felsefesi haline getirilmesini savunurken, insanların tüketecekleri kadar üretmeleri, sağlıklı ve doğal bir hayat sürdürmeleri, hayat kalitesinin her zaman yüksek olması gibi hedeflere yönelik faaliyetler gerçekleştirmektedir. Sadece yemek ve kentlere uygulanan sakin felsefesini daha da farklı mecralara taşıyarak hayatın birçok alanında sakinlik anlayışının uygulanması hareketin temel savunularındandır.

Sakin felsefesi, sakin para, sakin ekonomi, sakin trafik, sakin turizm gibi farklı alanlarda uygulanma imkânı bulmaktadır. Zira küreselleşen ve hayatın birçok alanında yarışmacı bir durumun gerçekleştiği günümüz dünyasında insanların sakinleşmesi yavaşlaması ve rahatlaması büyük bir ihtiyaç olarak kendini hissettirmektedir. İşte bu ihtiyaca bir cevap niteliğinde olan sakin kent hareketi artık metropollerin ve megapollerin içinde kaybolan ve yalnızlaşan insanların hayat kalitesini nasıl artırmalıyız? sorusunu cevabını aramaktadır. Bu çalışma da Uzundere ilçesinde sakin kent hareketinin sosyal hayata, çalışma hayatına ve turizme yönelik etkileri analiz edildi ve sakinleşme, yavaşlama ve durgunlaşma ihtiyacının tatmin edilmesi çalışanlar açısından oldukça önemlidir ve çalışanlar sakin bir hayatta daha başarılı ve çalışma isteğine sahiptir.

Sakin kent hareketinin başka bir etkisi olarak doğal ve tarihsel değerlerin korunduğu bulgusu da bu araştırmadan elde edilen başka bir bulgudur. Sakin kent hareketi doğal ve çevresel değerlere oldukça önem veren bir toplumsal harekettir. Sakin kent belediyeler birliği, kentleri mimari varlıklarının orijinal haliyle korunmasına değer vermektedir. Bu nedenle kentsel mimari kültür varlığı birlik tarafından hassasiyetle korunmaktadır.

Bu hareketin turizme olan etkisi incelendiğinde görülmektedir ki sakin kent hareketi yükselen bir değere sahip turizm destinasyonlarına önem verip ziyaretçilerin tercih ettiği mekânların geliştirilmesini önemsemektedir. Yapılan Erzurum ile Uzundere ilçesi için alan araştırması da ilçenin sakin kent unvanı alması ile Doğal, turistik ve tarihi alanlara etkisi olduğu; turizmi geliştirdiği görüşü hâkimdir.

Uzundere'nin jeomorfolojik, fiziki ve coğrafi özellikleri nedeniyle il merkezinden farklı iklim ve coğrafi özellikler sergilemektedir. İl merkezinde oldukça soğuk geçen kış mevsimi ilçede ılıman bir havada sürmektedir. Bu nedenle ilçenin turizme yönelik faaliyetleri her geçen gün gelişmektedir. 2017 yılında 3. Uluslararası Emrah Özbay Buz Tırmanış Festivali, ilçede düzenlenmiştir. Profesyonel dağcılar, Uzundere ilçesindeki Serafin, Abinis, Şenyurt ile Cevizli Mahallelerindeki şelalelere tırmanış gerçekleştirerek yerli ve yabancı ilgililerin dikkatini çekmişlerdir. Erzurum Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu tarafından onaylanan Teyin Bahçe Projesi ile mantar kafe, masal kalesi, bayanlara özel yüzme havuzu, kıl çadırlar, deniz feneri ve ahşap asma köprü Uzundere Belediyesine ait 13 dönümlük arazide halkın hizmetine sunulmuş diğer sosyal yapılarıdır.

Anadolu Efes'in Gelecek Turizmde Projesi kapsamında destek verilen bölgelerden biri olan Erzurum'un ilçesi olan Uzundere İlçesi, 2013 yılı Bakanlar Kurulu kararıyla "Turizm Merkezi" olarak ilan edilmiştir.

Sakin kent Uzundere yalnızca kış turizmi bağlamında değil farklı alanlarda da kamusal yatırımda pay almaktadır. Uzundere Tortum şelalesi Tortum gölü Yedigöller'in yanı sıra tarihi kiliseleri köprüleri yaylaları ve ormanları ile bölgede farklı bir destinasyon kaynağıdır. 2020 yılı içerisinde şelale ve Yedigöller kültür bakanlığı ve Milli parklar Bölge Müdürlüğü tarafından ciddi bir düzenleme ile karşı karşıyadır. Uzundere için hedeflenen turist sayısı 500 bindir. Uzundere bu rakamı çok daha öteye taşıyabilecek özelliklere sahip bir sakin kenttir.

KAYNAKLAR

- Akpınar, E. ve Bulut, Y. (2010). Ülkemizde Alternatif Turizm Bir Dalı Olan Ekoturizm Çeşitlerinin Bölgelere Göre Dağılımı ve Uygulama Alanları. *III. Ulusal Karadeniz Ormanlık Kongresi Bildiri Kitabı*, 4, 1575-1594.
- Atauniv. (2009). *Saklı Cennetin Altın Çiçekleri Projesi*. <http://www.atauniv.com/ataturk-universitesi/sakli-cennetin-altin-cicekleri-projesi.html>, (19.05.2009).
- Ateş, Ş. ve Şen, U. (2015). *Uzundere Doğa-Tarih-Turizm-Kültür*. Erzurum: Uzundere Belediyesi Kültür Yayınları.
- Bauman, Z. (2012). *Küreselleşme*. (Çev.: Abdullah Yılmaz). İstanbul: Kayhan Matbaacılık.
- Cittaslow International. (2017). International Network Of Cities Where Living Is Good. <http://www.cittaslow.org>, (02.02.2017).
- Cittaslow Turkey. (2017). *Cittaslow Türkiye*. <http://cittaslowturkiye.org/#cittaslow>
- Çakmak, E. (2010). *Uzundere Stratejik Gelişme Planı: Vizyon 2023*. Erzurum: Uzundere Stratejik Gelişme ve Turizm Master Planı.
- Çınar, O. (2010). Okul Müdürlerinin İletişim Sürecindeki Etkililiği. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 26 (1), 1-10.
- Entrikin, J. N. (1991). *The Betweenness of Place: Towards a Geography of Modernity*. UK: Macmillan Education.
- Ergüven, M. H. (2011). Cittaslow – Yaşamaya Değer Şehirlerin Uluslararası Birliği: Vize Örneği. *Kırklareli: Organizasyon ve Yönetim Bilimleri Dergisi*. 3 (2), 206-221.
- Gouzundere. (2016). *Etkinlikler*. <http://gouzundere.com/etkinlikler/>. (16.10.2016).
- Gürün, F. (2001). *Globalleşme ve Çokuluslu Şirketlerin İnsan Kaynakları Yönetimine Etkileri*. Ankara: Kamu-İş Sendikası Yayınları.
- Karahan, F. ve Çakır, E. (2011). *Uzundere Turizm Master Planı: Vizyon 2023*. Erzurum: Uzundere Belediyesi Yayınları.
- Karahan, Faris. (2011). *Uzundere Turizm Master Planı: Vizyon 2023*. Uzundere Belediyesi Kültür Yayınları, Erzurum.
- Kudaka. (2016). *Erzurum Eko Agro Turizm*. http://erzurumdayatirim.kudaka.org.tr/dokumanlar/Erzurum_Eko_Agro_Turizm.pdf, (23.10.2016).
- Küçükali, A. (2016). *Bir Sosyal Politika Problemi Olarak Göç: Erzurum Örneği*. Ankara: İmaj Yayınevi
- Mayer, H. & Knox, P. L. (2006). Slow Cities: Sustainable Places In A Fast World. *Journal Of Urban Affairs*. 28 (4). 321-324.
- Newman, P. & Jennings, I. (2012). *Cities as sustainable ecosystems: principles and practices*. Island Press.
- Orhan, T. ve Karahan, F. (2010). Uzundere İlçesi ve Yakın Çevresinin Ekoturizm Potansiyelinin Değerlendirilmesi. *Artvin Çoruh Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi*. 11 (1), 27-42.

- Özsoy, H., (2011). *Uzundere Turizm Master Planı: Vizyon 2023*. Uzundere Belediyesi Kültür Yayınları, Erzurum.
- Özsoy, M. H. (2016). "Erzurum'un Uzundere İlçesi'nde HES dendi 'huzur' gitti". *Hürriyet*. <http://www.hurriyet.com.tr/hes-dendi-huzur-gitti-40085340>, (11.04.2016).
- Parkins, W. & Craig, G. (2006). *Slow Living*. Oxford Berg Publisher.
- Petrini, C. & Padovani, G. (2006). *Slow food revolution: A new culture for dining & living*. Rizzoli Intl Pubns.
- Scarpato, R. (2002). "Gastronomy as a tourist product: The perspective of gastronomy studies". *Tourism and gastronomy*, 11(2), 51-70.
- Slow Food. (13.01.2017). *About Us*. <http://www.slowfood.com/about-us>
- Slow Movement. (26.12.2016). *Downshifting as a way of life*. <http://www.slowmovement.com/downshifting.php>
- Tarımtv. (2014). *Erzurumlu çiçekçi kuzenlerin başarısı*. http://www.tarımtv.gov.tr/HD4763_erzurumlu-cicekci-kuzenlerin-basarisi.html, (30.05.2014).
- Tunç Fındık, (2020), Fotoğraf Galerisi, <http://www.tuncfindik.com/fotograf-galerisi/>, (07.07.2020)
- Uzundere Belediyesi. (2016). *Tortum Gölü*. http://www.uzundere.bel.tr/haber_detay.asp?id=197, (02.11.2016).
- Uzundere. (2016). *Hakkımızda*. <http://www.uzundere.gov.tr/>, (02.10.2016).
- Ünal, M. ve Zavalı, Y. S. (2016). Küreselleşme Karşıtı Bir Hareket: Yavaş Hareketi. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 5 (4), 889-912.
- Yurtseven, H. R., Kaya, O. ve Harman, S. (2010). *Yavaş hareketi*. Ankara: Detay Yayıncılık.